

VZPOMÍNKA NA VÝZNAMNÉHO REGIONÁLNÍHO ZNALCE PŘÍRODY KARLA FILIPA

RECOLLECTION OF THE SIGNIFICANT
REGIONAL CONNOISSEUR OF NATURE KAREL FILIP

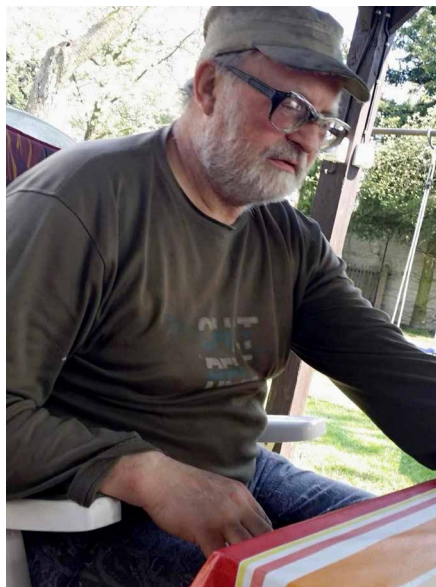
Miroslav Honců

Česká Lípa; mirek.honcu@gmail.com

Karel se narodil 22. září 1951 v České Lípě, kde prožil svá školní léta. Po absolvování základní devítileté školy se vyučil nástrojářem v n. p. Nářadí, kde pak také pracoval jako soustružník. V roce 1978 se oženil s Evou Borákovou, se kterou vychoval syny Karla, Petra, Pavla a Václava. Prvorozený Karel bohužel předčasně zemřel.

Jelikož od mládí projevoval zájem o ptáky, stal se členem České společnosti ornitologické. Přátelství navázal s ornitology působícími v oblasti Českolipska. Oto Ryl z Práchně byl spíše chovatelem ptáků, Zdeněk Jón z Nového Boru ho učil prvním preparátorským krokům, s Jaroslavem „Jarkou“ Klápštěm ze Železného Brodu se věnovali problematice tahu budníčka většího východního, o němž pojednali také v odborném příspěvku, s Josefem Aschenbrennerem ze Svoru se věnovali praktické ornitologické činnosti. S autorem podnikl desítky exkurzí na motorce např. k Heřmanickému a Novozámeckému rybníku, na Břehyni, k rybníku Chmelař v Úštěku či k Žabakoru v Březině u Mnichova Hradiště, při kterých uplatňoval své hluboké znalosti ptactva.

Obr. 1. Karel Filip v altánku na zahradě v České Lípě, léto 2020 (foto E. Filipová).

Později se věnoval také botanice a entomologii, např. v národní přírodní památce Jestřebské slatiny, na Bezdězu, v Hradčanských stěnách, na Vrchbělské střelnici, ale i dále od České Lípy v Chlumu u Mladé Boleslavi, v Lužických horách, v Českém středohoří, Labských pískovcích a sporadicky zajížděl také na Šumavu. Část svých „orchideářských průzkumů“ realizoval se Správou chráněné krajinné oblasti České středohoří. Také jeho botanické a odonatologické postřehy stojí za zmínku. V tomto smyslu spolupracoval především s Oldřichem Roztočilem a Robertem Kopeckým. Podílel se na návrhu ptačí oblasti Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady. Během svého života okroužkoval několik tisíc ptáků. Jeho výborný hudební sluch mu napomáhal při poznávání ptačích hlasových projevů. Své poznatky prezentoval také veřejnosti při tradičních jarních akcích Vítání ptačího zpěvu či podzimních Světových festivalech ptactva. Několik veřejných ornitologických přednášek provedl pro organizaci ADRA o. p. s. v České Lípě.

S dermoplastickou preparací začal v roce 1966. Jeho otec a bratr se aktivně věnovali myslivosti, a tak jej zásobovali materiálem, na němž se Karel učil. Začal s metodou preparace tzv. na měkko, kterou později opustil a začal pracovat s pěněním polystyrenem, z něhož vytvářel věrohodné kopie těl. Jako náhradu svaloviny využíval dermoplastickou hmotu vlastní výroby a ptáky upravoval jemnou koudelí. Činění kožek prováděl síranem hlinito-draselným a jejich

ošetření proti kožojedům a rušníkům specifickým arsenovým preparátem vlastního receptu. Postupem času se vypracoval k vysoké kvalitě. Díky komunikaci s myslivci, posledními ptáčníky, přáteli a díky vlastním sběrům vytvořil rozsáhlou sbírku a zachránil tak údaje o mnoha druzích obratlovců, především ptáků. Preparátorství nedlouho po revoluci ukončil a postupně se začal orientovat na botaniku a zoologii. Natočil přibližně 2000 videozáběrů, které zveřejňoval na Youtube.

Obr. 2. Brkoslav severní v České Lípě na zahradě, zima 2008 (foto K. Filip).

Pro Okresní vlastivědné muzeum v České Lípě (dnes Vlastivědné muzeum a galerii v České Lípě, p. o.) vytvořil několik dermoplastických preparátů, např. chaluhu velkou, výra velkého, volavku popelavou, orla mořského, alexandra čínského a další druhy. Zpracoval řadu nalezených úhynů našich druhů i uhynulých exotů od chovatelů a zoologických zahrad. Vytvořil více než 270 dermoplastických preparátů. Jeho sbírka byla odkoupena Národním muzeem v Praze. Jednalo se především o regionální sbírku obratlovců Českolipska, kterou tvořilo 224 ptáků patřících k 136 druhům, z nichž 193 jedinců je opatřeno bližšími náleзовými daty. Z významnějších druhů by bylo možno jmenovat hýla křivčího, hýla rudého, drozda stěhovavého, kalandru zpěvnou, strnada černohlavého, či sněhuli severní. Savci jsou zastoupeni dvaceti preparáty 16 druhů, z nichž pět je s bližšími údaji.

V roce 2015 Karla postihl srdeční infarkt, který naštěstí přežil, ale zdraví se mu stále zhoršovalo, až jeho životní pouť došla cíle. V nemocnici v České Lípě 6. listopadu 2022 ve věku 71 let zemřel.

BIBLIOGRAFIE PRACÍ KARLA FILIPA

- Filip K. 1999: Nové zjištění chaluhy velké (*Stercoraria skua*) na Českolipsku. *Bezděz* 8: 305–307.
- Filip K. 1999: Strnad černohlavý na Českolipsku. *Bezděz* 8: 309–311.
- Filip K. 1999: Neúspěšný pokus o přezimování rehka zahradního (*Phoebastria phoeniceus*). *Bezděz* 8: 313.
- Filip K. 2001: Ojedinělý výskyt drozda stěhovavého (*Turdus migratorus*). *Bezděz* 10: 405–406.
- Filip K. 2002: Ornitofauna NPR Novozámecký rybník se zaměřením na řády Piciformes, Passeriformes a Charadriiformes. Pp. 123–135. In: Turoňová D. (ed.). Národní přírodní rezervace Novozámecký rybník: přírodovědecké průzkumy a péče o chráněná území. Příroda (Praha) 20, 176 p.
- Filip K. 2004: Ojedinělé zálety racka mořského *Larus marinus* L. na Českolipsku. *Bezděz* 13: 309–310.
- Filip K. 2005: Některé vzácnější druhy ptáků zjištěné na Českolipsku v posledních letech. *Bezděz* 14: 301–309.
- Filip K. & Honců M. 1968: Nový výskyt hýla křivčího (*Pinicola enucleator* L.) v Československu. *Der Hakengimpel (Pinicola enucleator L.) in der Tschechoslowakei. Ochrana fauny 1968: 247–248.*
- Honců M. & Filip K. 2003: Vážky Obecního lesa u České Lípy. *Bezděz* 12: 259–278.
- Honců M. & Filip K. 2012: Novozámecký rybník. *Komínček. Zpravodaj severočeské pobočky ornitologické společnosti* 15: 22–23.
- Klápště J & Filip K. 2002: Protahuje budníček větší východoevropský *Phylloscopus trochilus acredula* (Sylviidae) přes naše území? *Bezděz* 11: 181–201.

ABBILDUNGEN

- Abb. 1. Karel Filip im Gartenaltan in Česká Lípa, Sommer 2020 (Foto E. Filipová).
- Abb. 2. Seidenschwanz im Garten in Česká Lípa, Winter 2008 (Foto K. Filip).

Übersetzt von Petra Sochová